

ENERGIAKÖZÖSSÉGEK

Miért éri meg létrehozni? Mit hoz a jövő?

Energiaközösségek-általános tudnivalók:

A megújulóenergia-közösség az európai uniós energiapolitikai elképzelés szerint olyan kezdeményezés, amely lehetővé teszi a villamosenergia-felhasználók, különösen a kisfogyasztók (lakossági felhasználók és egyetemes szolgáltatásra jogosult felhasználók) számára, hogy rendszerbe integrálódva közösen termeljenek, fogyasszanak és osszanak meg villamos energiát, különösen megújuló energiaforrásokat, jellemzően háztartási méretű kiserőművekben (HMKE) megtermelt villamos energiát.

Az energiaközösség működési modelljét Európa szerte az teszi egyre népszerűbbé, hogy e közösségek energiafüggése a közcélú hálózatoktól való független működés okán szinte teljesen megszűnik, az energiatermelés és felhasználás ezen formája gazdaságos, környezetkímélő és hosszú távon alacsony üzemeltetési költségek mellett működtethető.

A megújulóenergia-közösség egy olyan rugalmas keret, amelybe bekapcsolódhatnak egy adott területi egység (pl. kistelepülés, utca, városrész) lakói, közintézményei, vállalkozásai, vagy egy ipari park, bevásárlóközpont, lakópark energiatermelői és fogyasztói.

A megújulóenergia-közösség legfőbb alkotórészei a közcélú hálózatra betáplálni is képes és abból vételezni jogosult HMKE-k, vagy egyéb termelő-fogyasztók, tehát a közösséget legalább két, egymástól elkülönülő termelő-fogyasztó egység alkotja, mindenesetre lényeges az, hogy a közösség tagjai közel földrajzilag közel legyenek egymáshoz, mert így kisebb az energia továbbításából és megosztásából származó veszteség.

Magyarországon jelenleg az energiaközösségek három féle jogi formát választhatnak:

1. szövetkezet,
2. nonprofit gazdasági társaság,
3. egyesület.

A jogi formáról és a megújulóenergia-közösség irányító tagjáról történő döntéshez, a szerteágazó jogi szabályozásra tekintettel már akkor érdemes e területen szakértelemmel bíró ügyvéd segítségét kérni, amikor a leendő tagok még csak fontolgatják a megújulóenergia-közösség létrehozását, így az ügyvéd az alapítás adminisztratív költségeiről a választott konkrét jogi forma tekintetében előzetes tájékoztatást is tud nyújtani.

A működő energiaközösségekkel kapcsolatos első tapasztalatok:

Az eddig nyilvántartásba vett energiaközösségek hatékony működésének egyik kulcsa az, ha minél többféle tevékenységet végeznek a közösségen belül a lehetőség szerint eltérő fogyasztási szokással rendelkező felhasználók, tehát a villamosenergia termelése és fogyasztása mellett

- elosztói rugalmassági szolgáltatást nyújtanak,
- villamosenergia-megosztást vagy aggregálást végeznek
- energiahatékonysági szolgáltatást nyújtanak vagy
- elektromos töltőberendezést üzemeltetnek,
- kihasználva az energiaközösség tagjainak eltérő fogyasztási szokásait (napközbeni vagy hét közbeni fogyasztási szokások).

Különösen előnyös lehet, ha a megújulóenergia-közösségbe speciális termelési, vagy fogyasztási jellemzőkkel bíró egységeket is be tudnak a tagok vonni (biomassza erőmű, levegő-vizes és földszondás hőszivattyúk, metángázzal működtetett gázmotor, a hálózatra történő visszatáplálási képességgel bíró elektromos busztöltő, terményszárító, stb.).

A megújulóenergia-közösség további előnyei:

- a megtermelt energiát lokálisan termelik és hasznosítják;
- kíméli az amúgy is túlterhelt hálózatot;
- a hatásfok javulása óvja a környezetet, azzal, hogy a közcélú hálózatról időszakonként kevesebbet vételez az energiaközösségi tag és ezáltal más erőművek rendelkezésre állási időszaka/mennyisége csökkenhet;
- minimalizálhatók a hektikus termelés miatt keletkező hálózatfejlesztési költségek;
- a tagok a saját felhasználáson túl folytathatnak magánkereskedelmet, amelynek segítségével az energiaközösségekben tagsággal nem rendelkezők is tölthetik az elektromos autóikat, illetve akár a helyi közlekedést szolgáló elektromos buszokat;
- az elektromos járműveket az energiaközösség virtuális hálózatán szabályzási célra is használhatja, mobil energiatároló gyanánt;
- rendszeregyensúlyt teremt.

Energiaközösségek a jövőben, arccal a „4D” felé:

Az Európai Unió szabályozási fejlemények egyértelműen támogatónak állnak az energiaközösségekhez, és az Európai Unió energetikai szakpolitikájával összhangban Magyarországon is gyakran ejtenek szót a „4D”: (decentralizáció, dekarbonizáció, digitalizáció, demokratizáció) fontosságáról.

Ezen kívánalmak tökéletesen megfelel a megújulóenergia-közösség modellje, hiszen

- a Magyarországot behálózó elosztóhálózati rendszerek „megbontása nélkül”, azzal párhuzamosan egy-kisebb nagyobb alulról szerveződő elszámolási közösséget alkotnak, mely a tagok villamosenergia-igényét részben saját maga tudja biztosítani (*decentralizáció*),
- mivel jellemzően HMKE-k alkotják a megújuló energiaközösségek termelői oldalát, ezek alkalmasak a CO₂ emisszió (kibocsátás) csökkentésére (*dekarbonizáció*);
- az energiaközösségeket okos szoftver kapcsolja össze, mely alkalmas a termelés-fogyasztás mindenkor optimális-rendszerállapotának figyelésére, sőt későbbi fejlesztések eredményeképpen a nem távoli jövőben „smart grid”-ek, azaz adatalapú, önvezérelt, többirányú fogyasztásra és öngyógyításra alkalmas hálózati elemek jöhetnek létre (*digitalizáció*);
- a helyi kezdeményezések ügyféltudatosságot feltételeznek a helyi energetikai (köz)ügyek képviselői során (*demokratizáció*).

Energiaközösség, mint a jövőbeni támogatások célcsoportja

A fentiek okán előreláthatólag a közeljövőben természetes személyek (lakosság), intézményi felhasználók (állami/önkormányzati intézmények), mikrovállalkozások, kis/közép-vállalkozások vagy akár ipari parkok is részesülhetnek az energiaközösséget érintő energetikai szektorális támogatásokból, nem csak az újonnan létrejövő, hanem a már meglévő és működő energiaközösségek vonatkozásában, lakossági felhasználókat érintően elsősorban a KEHOP, mikro, kis- és középvállalkozásokat érintően pedig a GINOP támogatási rendszer fejlődésével.

ESG:

A különböző méretű vállalkozások már hosszabb ideje szembesülnek a szintén európai uniós elvárásból eredő ESG Environmental (környezeti), Social (társadalmi) és Governance (irányítási) követelményekkel.

Az elvárások egyik lehetséges célpontja ezen szakpolitikai intézkedések vonatkozásában (akár közvetlenül megvalósítva, akár beszállítói oldalról elvárva) az energiabeszerezések zöldítése. Az előzőekben említett szempontrendszer mellett („4D”) jó megoldás lehet egy energiaközösséghez történő csatlakozás, ez a vállalati és termék karbonlábnyom számítás során is hasznosnak bizonyulhat, továbbá „horgonyként” szerepelhet energetikai támogatások megszerzéséhez.

Ipari parkok:

Ipari parkok esetén az úgynevezett továbbadási jogviszonyok átalakításával az ipari parkban jelen lévő termelő/fogyasztó entitások a megfelelő összekapcsoláson alapuló digitális fejlesztéssel ugyancsak „zöldíthetőek” (dekarbonizáció) energiaközösségi keretében.

Erre alkalmas lehet a digitálisan vezérelt, villamosenergia termelő-tároló modell, amely önállóan vezérelt termelői és tárolói szolgáltatást képes nyújtani és ipari parki méretben, de akár azon kívüli vállalkozásokkal együttesen is alkalmas lehet a termelt és fogyasztott energia kiegyenlítésére, saját menetrend kialakítására, kereskedelemre, hálózati betáplálásra.

A modell további előnye, hogy független aggregátor bevonása nélkül energiaközösségeként telephelyen belül jól szabályozható, mind a villamos energia (mint termék) termelése/fogyasztása, mind pedig a kiegyenlítő energia (mint szolgáltatás) felajánlása/értékesítése során.